

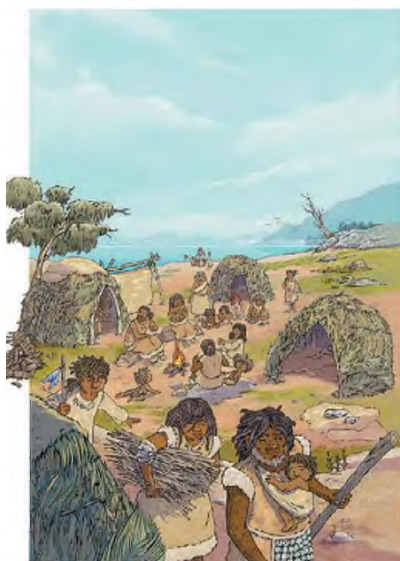
ΓΙΟΥΒΑΛ ΝΩΕ ΧΑΡΑΡΙ «ΚΑΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΔΕΝ ΕΞΗΓΕΙ ΠΛΗΡΩΣ ΠΟΙΟΙ ΕΙΜΑΣΤΕ»

Πηγή: BHMAGAZINO Σελ.: 12-13 Ημερομηνία έκδοσης: 23-10-2022
 Αρθρογράφος: Επιφάνεια 2081.53 cm² Κυκλοφορία: 0
 Θέματα: ΒΙΒΛΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Πρόσωπο

ΓΙΟΥΒΑΛ ΝΩΕ ΧΑΡΑΡΙ «ΚΑΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΔΕΝ ΕΞΗΓΕΙ ΠΛΗΡΩΣ ΠΟΙΟΙ ΕΙΜΑΣΤΕ»

Ο διαπρεπής ισραηλινός ιστορικός, συγγραφέας και πανεπιστημιακός μιλάει στο BHMAGAZINO με αφορμή την κυκλοφορία στα ελληνικά του πρώτου βιβλίου του που απευθύνεται σε παιδιά, τα οποία μια μέρα θα κατακτήσουν τον κόσμο.

ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΡΙΑΝΑ ΑΣΤΡΑΠΕΔΑΟΥ

Τα διαπιστευτήρια του ιστορικού, futurist φιλοσόφου ή και «δημιούσιου διανοούμενου» Γιουβάλ Νώε Χαράρι τον καθιστούν celebrity της διάνοησης με ό,τι θετικό και αρνητικό συνεπάγεται ο χαρακτηρισμός. Είναι βέβαια συγγραφέας των μπεστ σέλερ «Sapiens: Μια σύντομη ιστορία του ανθρώπου», «Homo Deus: Μια σύντομη ιστορία του μέλλοντος», «21 μαθήματα για τον 21ο αιώνα» και «Sapiens: Μια εικονογραφημένη ιστορία» (κυκλοφορούν από τις εκδόσεις Αλεξάνδρεια), βιβλίων που έχουν πουλήσει πάνω από 35 εκατομμύρια αντίτυπα σε 65 γλώσσες. Αν επιθυμούσε κανείς το απόλυτο απόσταγμα της ή ένα tagline των ιδεών που προσβύει ο συγγραφέας τους, θα μπορούσε να το βρει στην πρώτη σελίδα

του νέου του βιβλίου με τίτλο «Εμείς οι αστεράμητοι. Πώς κατακτήσαμε τον κόσμο» (εκδ. Αλεξάνδρεια και Μεταίχμιο μαζί στην πρώτη τους συνεργασία), το οποίο απευθύνεται σε αναγνώστες 9-99 ετών: «Οι πρόγονοί μας έκαναν τον κόσμο αυτό που είναι. Εμείς μπορούμε να αποφασίσουμε πώς θα γίνει στο μέλλον». Αλλιώς, το βιβλίο αυτό, το πρώτο από μια τετραλογία που απευθύνεται σε αυτή την ηλικιακή ομάδα, αν και επί της ουσίας θα βρεθεί στα ράφια των προεφηβικών επιλογών στα βιβλιοπωλεία, προέκυψε κατόπιν σχετικής παρότρυνσης από τους αναγνώστες του αλλά και από τον σύζυγό του, επίσης Ισραηλινό ήζκι Γιαχάβ, ο οποίος ασκεί καθηκοντα μόνιμα από τα ανανεωμένα των ερευνών του ασκούν και το ερώτημα «ποια είναι η οικολογική διαφορά ανάμεσα στον Χόμο Σάπιενς και τα άλλα ζώα»; - ο Χαράρι ξεκινάει την αφήγηση του πριν από εκατομμύρια χρόνια. Περνάει στη χρήση των λίθινων εργαλείων, στην «ανακάλυψη» της φωτιάς, αλλά και στην εμφάνιση των ιστοριών πριν από 70.000 χρόνια, περνάει στην επικράτηση των Σάπιενς πριν από 50.000 χρόνια και καταλήγει στην εξάπλωση των μεγάλων ζώων της Αμερικής πριν από 15.000 χρόνια. Σο μετωπί, καταφέρνει να μιλήσει για το πώς ανέκαθεν συνεργαζόμασταν σε πολυπληθείς ομάδες, ενώ τα μεγάλα επείγοντα της ανθρωπότητας όπως η διαστημική πτήση στη Σελήνη με τον Νιλ Άρμstrong το 1969 ήταν αποτέλεσμα συνεργασίας ανάμεσα σε εκατοντάδες ή και χιλιάδες ανθρώπους. Είναι κάτι που ισχύει και

σήμερα, βέβαια, καθώς σύμφωνα με τον Χαράρι «μόνο μέσα από την οργανωμένη συνεργασία θα μπορούσαμε να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις της εποχής όπως η κλιματική αλλαγή. Εχουμε τη δύναμη να το καταφέρουμε, καθώς, για παράδειγμα, αρκεί το 2% του επίσημου παγκόσμιου ΑΕΠ για την επίτευξη μιας οικονομίας καθαρά μηδενικού άνθρακα για να αποτρέψουμε τα καταστροφικά αποτελέσματα. Αυτό όμως που πρέπει να κατανοήσουμε είναι ότι χρειαζόμαστε την παγκόσμια συνεργασία. Η απουσία σε αυτόν τον τομέα θα συνιστούσε την πιο ανησυχητική τάση για την εποχή μας».

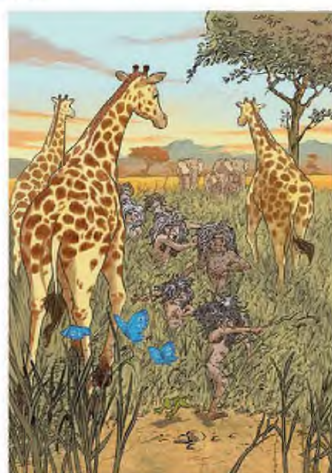
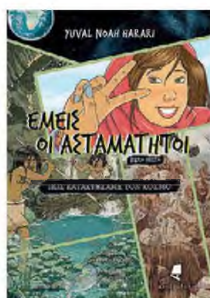
Homo Sapiens & Artificial Intelligence

Εκκινώντας με την παραδοχή ότι οι άνθρωποι είναι ζώα, αν και το σχετικό αδύναμο -άλλωστε ένα από τα αντικείμενα των ερευνών του ασκούν και το ερώτημα «ποια είναι η οικολογική διαφορά ανάμεσα στον Χόμο Σάπιενς και τα άλλα ζώα»; -, ο Χαράρι ξεκινάει την αφήγηση του πριν από εκατομμύρια χρόνια. Περνάει στη χρήση των λίθινων εργαλείων, στην «ανακάλυψη» της φωτιάς, αλλά και στην εμφάνιση των ιστοριών πριν από 70.000 χρόνια, περνάει στην επικράτηση των Σάπιενς πριν από 50.000 χρόνια και καταλήγει στην εξάπλωση των μεγάλων ζώων της Αμερικής πριν από 15.000 χρόνια. Σο μετωπί, καταφέρνει να μιλήσει για το πώς ανέκαθεν συνεργαζόμασταν σε πολυπληθείς ομάδες, ενώ τα μεγάλα επείγοντα της ανθρωπότητας όπως η διαστημική πτήση στη Σελήνη με τον Νιλ Άρμstrong το 1969 ήταν αποτέλεσμα συνεργασίας ανάμεσα σε εκατοντάδες ή και χιλιάδες ανθρώπους. Είναι κάτι που ισχύει και

σήμερα, βέβαια, καθώς σύμφωνα με τον Χαράρι «μόνο μέσα από την οργανωμένη συνεργασία θα μπορούσαμε να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις της εποχής όπως η κλιματική αλλαγή. Εχουμε τη δύναμη να το καταφέρουμε, καθώς, για παράδειγμα, αρκεί το 2% του επίσημου παγκόσμιου ΑΕΠ για την επίτευξη μιας οικονομίας καθαρά μηδενικού άνθρακα για να αποτρέψουμε τα καταστροφικά αποτελέσματα. Αυτό όμως που πρέπει να κατανοήσουμε είναι ότι χρειαζόμαστε την παγκόσμια συνεργασία. Η απουσία σε αυτόν τον τομέα θα συνιστούσε την πιο ανησυχητική τάση για την εποχή μας».

Ισως το πιο σημαντικό στην περίπτωση του βιβλίου του 46χρονου Χαράρι είναι ότι προσπαθεί να ενσταλάξει στα παιδιά την ιδέα ότι «κάθε Ιστορία προσπαθεί να μας περιορίσει και δεν εξηγεί πλήρως και σε βάθος ποιοι είμαστε». Όπως θα την επίσης: «Είναι πολύ σημαντικό να καταλαβαίνουμε ότι η ιστορία μας πεισματτεύεται από κομμάτια που δεν έχουν να κάνουν μόνο με την ιστορία του έθνους στο οποίο ανήκουμε - είναι βέβαια σημαντική, αλλά δεν είναι η μόνη που έχουμε και μας κάνει πιστοί είμαστε. Αυτό γίνεται πολύ κατανοητό όταν, σε πόμ, σκεφτούμε και δούμε ότι πράγματα που είναι αναπόσπαστα στοιχεία της ζωής, ακόμα και της εθνικής ταυτότητας μας, προέρχονται από άλλα μέρη του κόσμου. Το ποδόσφαιρο, για παράδειγμα, μας το έδωσαν οι Βρετανοί τον 19ο αιώνα, η σοκολάτα "γεννήθηκε" στην Κεντρική και Νότια Αμερική, ο καφές από την Αιθιοπία

● Το εξώφυλλο και σελίδες από το βιβλίο την εικονογράφηση του οποίου έχει επιμεληθεί ο Ρικάρντ Σαπλάν Ρουίθ.

Είναι δύσκολο να γράφεις ένα βιβλίο Ιστορίας για μεγάλους, γιατί έχουν ήδη τις απόψεις τους και συχνά πιστεύουν πράγματα που δεν ισχύουν για το παρελθόν. Τα παιδιά δεν έχουν ακούσει όλα τα “παραμύθια” στα οποία πιστεύουν οι ενήλικοι, τουλάχιστον όχι ακόμη

και διαδόθηκε χάρη στους Αραβες. Και βέβαια, κάτι που υπήρχε ανέκαθεν σε όλα τα χρόνια της Ιστορίας και ήταν η αγάπη της μητέρας για το παιδί, κάτι που είναι κοινό μας με τα θηλαστικά». Τα πράγματα είναι απλά και πρέπει να το μάθουν από νωρίς τα παιδιά: αν θες να μάθεις το μέλλον πρέπει να γνωρίζεις το παρελθόν. Είναι κάτι που δικαηγρύσσει εξάλλου ο Χαράρι, ο οποίος καταφέρνει μέσα στο παραφορτωμένο πρόγραμμά του να δίνει και διαλέξεις σε όλον τον κό-

σμο για τα ζητήματα που διερευνά με τα βιβλία του. Το 2019 μάλιστα πήρε μέρος σε μια βιντεοσκοπημένη συνομιλία για την τεχνολογία και το μέλλον της κοινωνίας μαζί με τον Μαρκ Ζάκερμπεργκ. «Η Ιστορία μάς δείχνει τι έχει συμβεί, πώς μέσα από συγκεκριμένες διεργασίες έχουν αλλάξει καταστάσεις και έχουν συμβεί, δραματικά και μη, γεγονότα. Κατ’ αυτόν τον τρόπο μάς βοηθάει να “δούμε το μέλλον”, όχι ως μια προφητεία, αλλά ως τα ενδεχόμενα διεργύνησης των διαφορετικών

δυνατοτήτων που έχουμε στην απόπειρα επίλυσης δύσκολων καταστάσεων. Πολλές φορές με ρωτούν: “Τι μπορούμε να κάνουμε για τις τρεις μεγαλύτερες προκλήσεις του μέλλοντος, τον πυρηνικό πόλεμο, την κλιματική αλλαγή και την Τεχνητή Νοημοσύνη;”. Εγώ αυτό που λέω είναι ότι οι αποφάσεις που θα πάρουμε σήμερα θα καθορίσουν ποια εκδοχή του μέλλοντος θα επικρατήσει. Από την πλευρά μου, προσπαθώ να επηρεάσω προς τη λήψη των καλύτερων δυνατών αποφάσεων».

Η Τεχνητή Νοημοσύνη (AI), όπως όλα δείχνουν θα είναι αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής των σημερινών προεφήβων στους οποίους και τις οποίες απευθύνεται το βιβλίο. «Όπως όλοι ξέρουμε, η τεχνολογία, όπως και τα περισσότερα πράγματα, είναι καλή ή κακή ανάλογα με το πώς τη χρησιμοποιείς. Η AI όμως αποτελεί μια ιδιαίτερη περίπτωση. Είναι η πρώτη τεχνολογία που μπορεί να παίρνει αποφάσεις από μόνη της και κατ’ αυτόν τον τρόπο μετασποπίζεται η επιλογή από τον

άνθρωπο στις μηχανές. Ξεκινάει με απλά πράγματα, όπως το να βρίσκεις τον προσανατολισμό σου ή στα ποιες σειρές να επιλέξεις, αλλά βέβαια πάει ακόμη παραπέρα. Για παράδειγμα, έως πρόσφατα τα ΜΜΕ ελέγχονταν πλήρως από τους ίδιους τους δημοσιογράφους, ενώ πλέον αποφάσεις λαμβάνονται και από τους αλγόριθμους. Κανείς δεν αντιλαμβάνεται πώς λειτουργούν αυτοί οι αλγόριθμοι, ενώ τις επιλογές των ανθρώπων, καλές ή κακές, μπορείς να τις καταλάβεις. Οι πολιτικοί

πρέπει να επιδείξουν πυγμή και να θέσουν κανόνες στη λειτουργία της AI, γιατί αν βρεθεί εκτός ελέγχου τα αποτελέσματα θα είναι απρόβλεπτα. Και αυτές οι αποφάσεις για αυτούς τους νόμους και κανονισμούς πρέπει να γίνουν σήμερα για να είμαστε σε θέση να “προβλέψουμε” ένα μέλλον που δεν θα είναι δυσόσινο. Ο γιατρός μου γνωρίζει τα πάντα για εμένα, αλλά του απαγορεύεται να κάνει κάτι με αυτά τα στοιχεία. Δεν γίνεται να μην υπάρχουν ρυθμίσεις για τις “big tech” εταιρείες».